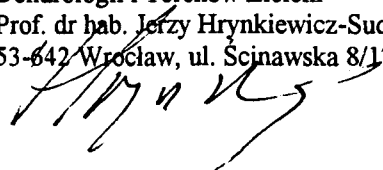

Wrocław, 17.07.2000 r.

Ekspertyza dendrologiczna

Temat: Sposoby przesadzenia drzewa – jodły kalifornijskiej (Abies concolor) rosnącego na terenie dawnych ogrodów działkowych. Obecnie własność Przedsiębiorstwa Budowlano - Projektowego. Teren przeznaczony pod osiedle mieszkaniowe przy ulicy Dolnobrzeskiej, róg Owczarskiej we Wrocławiu – Leśnicy.

Rzecznawca z zakresu
Dendrologii i Terenów Zieleni
Prof. dr hab. Jerzy Hryniewicz-Sudnik
53-642 Wrocław, ul. Ścinawska 8/17

Cel i podstawa orzeczenia.

Opinia dendrologiczna w sprawie przesadzenia jodły kalifornijskiej została opracowana na podstawie zlecenia firmy Romana Kwiecińskiego „Pielęgnacja i Chirurgia Drzew” (pismo z dnia 10.07.2000 r.) oraz wizji lokalnej z dnia 11.07.2000 r.. Ponadto zostało udostępnione zlecenie Przedsiębiorstwa Budowlano – Projektowego „MAT” we Wrocławiu, ul. Szczęśliwa 40 w tejże sprawie.

Drzewo jodły kalifornijskiej o wysokości 14 m i obwodzie 134 cm rośnie obecnie w strefie linii zabudowy przyszłego osiedla mieszkaniowego, dlatego zachodzi konieczność uzyskania zgody Urzędu Miasta Wrocławia na przesadzenie tego drzewa. Ponieważ firma „MAT” finansuje koszty przesadzenia i pielęgnacji drzewa, uważam jako pracownik naukowy, że warto dla celów eksperymentalnych opracować ekspertyzę. Ze względu na duże znaczenie doświadczalne tego zabiegu w skali krajowej opinię niniejszą opracowałem bezpłatnie w ramach popularyzacji wiedzy botaniczno – dendrologicznej.

Wprowadzenie.

Jodła jednobarna dziko występuje w Ameryce Północnej w stanach Kalifornia i Kolorado w górach na wysokości 2000 do 3000 m n.p.m. Drzewo to w ojczyźnie uzyskuje wysokość 60 m, średnicę pnia 180 cm i wiek 350 lat. Rośnie na zacienionych zboczach wzdłuż rzek w lasach iglastych razem z *Pinus ponderosa*, *Pinus flexilis*, *Abies lasiocarpa*, *Pseudotsuga taxifolia*, *Picea engelmannii*, *Calocedrus decurrens*. Jodła kalifornijska rzadko tworzy jednolite drzewostany. Jest to gatunek wytrzymały na niską temperaturę i mrozy, nie ma również dużych wymagań w stosunku do gleby.

Do Europy sprowadzono jodłę kalifornijską w 1851r. Korona drzewa ma kształt stożkowaty, pędy (gałęzie) są nagie barwy żółtozielonej. Pąki mocno żywicowane, zaokrąglone. Igły długie na 4 – 6 cm, szerokie na 2 – 2,5 mm, z obu stron prawie jednakowo zabarwione - stąd nazwa jodła jednobarna. Ułożenie igieł na pędzie –szczoteczkwate. Szyszki o wymiarach 7 –12 cm x 4 – 4,5 cm. Z przedstawionych informacji o biologii dziko rosnących gatunków wynika, że można zastosować aklimatyzowane gatunki jodły do lokalnego mikroklimatu.

Opis morfologiczny i ocena żywotności jodły kalifornijskiej przeznaczonej do przesadzenia (ryc. 1).

Abies concolor rosnąca we Wrocławiu – Leśnicy przy ulicy Dolnobrzezkiej jest drzewem w wieku około 70 lat, o wysokości 14 m, obwodzie pnia 134 cm i średnicy korony 9,5 m. Kształt korony jest beczułkowaty. Pień drzewa na wysokości 4,5 m tworzy dwa równorzędne konary rozgałęzione pod kątem około 50°. Stąd kształt korony zamiast stożkowatego przybiera kształt beczułkowaty. Przyczyny należy upatrywać w tym, że drzewo w okresie młodości (w wieku około 20 lat) mogło mieć ścięty wierzchołek np. na choinkę. U gatunków iglastych często w miejscu uszkodzonego wierzchołka powstaje dwa lub więcej pędów wierzchołkowych o jednakowej sile wzrostu. Trzeba

podkreślić, że drugie piętro na obu przewodzących konarach również się rozgałęzia na wysokości około 10,5 m. Żywotność i dekoracyjność drzewa jest dobra. Jego wartość w sensie wartości technologicznej ze względu na dwupniowość i wytrzymałość na wiatry powinna być zaniżona do 50% wartości drzewa.

Zalecenia do przesadzenia jodły.

Firma Romana Kwiatkowskiego posiada doświadczenie i uprawnienia do przesadzania drzew.
Ważniejsze zalecenia:

1. Przed przystąpieniem do zabiegu należy przy pomocy kompasu oznaczyć kredą na pniu drzewa strony świata, tak aby po przemieszczeniu drzewo znalazło się w takiej samej pozycji w jakiej rosło pierwotnie.
2. Ze względu na fakt, że drzewo ma koronę podwójną trzeba przed przesadzeniem dokonać w koronie drzewa przynajmniej dwóch wiązań linowych, elastycznych między dwoma równorzędnymi konarami. Istnieje też inna propozycja, ażeby usunąć jeden konar przed przystąpieniem do przesadzania. Wówczas trzeba się liczyć z tym, że drzewo będzie przez kilka lat oszpecone, powinno jednak zregenerować brakujące konary. Zostawiam to do rozważenia przez wykonawcę i użytkownika.
3. Przed przystąpieniem do poważnego zabiegu chirurgicznego trzeba ustalić z użytkownikiem miejsce gdzie drzewo zostanie przesadzone. Uważam, że powinna to być powierzchnia ok. 200 m² położona jak najbliżej miejsca gdzie drzewo rosło (w odległości 100 - 150 m). Ważne jest aby bryła korzeniowa przesadzanego drzewa znalazła się na tej samej wysokości (bryła korzeniowa) na której rosło poprzednio.
4. Wykopanie dołu na miejscu przeznaczenia powinno być zawyżone: szerokość 5 - 6 m, głębokość 1,5 - 2 m w zależności od poziomu lustra wody. W miejscu przeznaczenia trzeba przygotować wywrotkę lub dwie żyznej ziemi kompostowej o pH 5-6. Jeżeli w wykopie na głębokości 1,5 m będzie luźny piasek - wówczas trzeba być przygotowanym na wyłożenie dna wykopu warstwą gliny.
5. Technika wykopania drzewa, zabezpieczenie przed uszkodzeniem bryły korzeniowej, sprawa ustalenia średnicy bryły korzeniowej, transport, posadzenie na nowym stanowisku, zabezpieczenie linami korony drzewa przed wywróceniem powinny być znane wykonawcy, który jest odpowiedzialny za przeprowadzenie zabiegu operacyjnego. Warto nadmienić, że według starych metod stare drzewa powinny być przygotowane do przesadzenia na rok wcześniej. Metoda jest znana wykonawcy.
6. Optymalna pora przesadzenia to koniec sierpnia do października lub początek kwietnia, kiedy pąki liściowe rozpoczynają rozwój i wzrost.
7. Ze względu na zachowanie równowagi między uszkodzoną bryłą korzeniową a masą gałęzi i igliwia warto pamiętać o usunięciu z korony drzewa kilku okółków gałęzi (20 - 30%). Zabieg ten warto wykonać zachowując ostrożność jeszcze przed posadzeniem drzewa.
8. Podczas zabiegów pielęgnacyjnych trzeba pamiętać, żeby zainstalować w koronie drzewa w strefie wierzchołkowej rozpylacz wodny, który przez zamglawianie stworzy nasycenie parą

wodną korony drzewa, co zmniejszy transpirację i zapewni jednocześnie podlewanie drzewa. Zamglawianie powinno być uzależnione od stanu pogodowego.

9. Nawożenie w pierwszym roku po przesadzeniu należy ograniczyć do nawożenia dolistnego. Dopiero w drugim roku można nawozić nawozami mineralnymi.
10. Misa wokół przesadzonego drzewa powinna być wymoszczona ściółką przepuszczalną. Pierwszą zimę po posadzeniu warto pamiętać, żeby misę korzeniową okryć grubą warstwą liści. W ten sposób zabezpieczymy ją przed przemarzeniem.

Konkluzja.

Jodła kalifornijska rośnie w strefie linii zabudowy przyszłego osiedla mieszkaniowego i dlatego zachodzi konieczność przesadzenia lub wycięcia tego drzewa. Właściciel terenu zlecił firmie R. Kwiecińskiego przesadzenie wspomnianej jodły ponosząc koszty związane z przeprowadzeniem tego skomplikowanego zabiegu, w związku z tym jako dendrolog i rzeczoznawca zgodziłem się bezpłatnie opracować ekspertyzę jako że tego rodzaju zabiegi związane z przesadzaniem starych drzew iglastych należą w Polsce do rzadkości. Należy podkreślić, że wykonawca jest doświadczonym specjalistą. Uważam, że przy uwzględnieniu moich wytycznych w oparciu o pracę Chachulskiego (1992) jodła ma szansę przetrwania szoku biologicznego i rozpoczęcia wegetacji na nowym stanowisku w przyszłym roku. Uważam, że będzie to eksperyment na skalę ogólnopolską i że warto podjąć się tego skomplikowanego i kosztownego zabiegu, aby wiedzieć jak chronić drzewa przed bezmyślnym ich wycinaniem na placach budowy.

Rzeczoznawca z zakresu

Dendrologii i Terenów Zieleni

Prof. dr hab. Jerzy Hrynkiewicz – Sudnik

Prof. dr hab. Jerzy HRYNKIEWICZ-SUDNIK
ul. Ścinawska 8/17
53-642 Wrocław

Piśmiennictwo.

1. Małachowicz E., Hrynkiewicz – Sudnik J., (1998) - „Ochrona Środowiska Kulturowego”, T. I, PWN – Warszawa.
2. Bartoszewicz A., Siewniak M., (1976) – „Pielęgnacja starych drzew i krzewów ozdobnych”, Warszawa.
3. Chachulski Z., (1992) – „Chirurgia drzew”, Lerovil, Warszawa.

Ryc 1. (zarys korony)

Abies concolor – Jodła jednobarwna rosnąca we Wrocławiu – Leśnicy przy ul. Dolnobrzeskiej

